

KIMYO DARSLARIDA QIZIQARLI TAJRIBALAR O'TKAZISH

Sanayeva Raxima Amirqulovna

*Samarqand viloyat pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi
Aniq va tabiiy fanlarni o'qitish metodikasi kafedrası kimyo fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Dars jarayonida qiziqarli tajribalardan foydalanish dars samaradorliini oshiradi. Bunda tajribalar orqali o'quvchilar birdek jalb qilingan va faol bo'lishi, ayniqsa bilim olishga qiziqishini ta'minlash, aniq va to'liq holda o'zlashtirilishiga erishish lozim.

Kalit so'zlar: Qiziqarli tajribalar, Bayroq tajribasi, Yonmas qo'llar, Stol ustida vulqon, Pufak hosil qilish, Puflamasdan sharni shishirish

1. BAYROQ TAJRIBASI

Kerakli asbob va reaktivlar:

5ta stakan, 5ta shisha tayoqcha, 5ta qoshiqcha, probirka, qaynoq suv,

5ta pipetka, shakar -qand, guash (qizil, oq, ko'k, yashil ranglari)

5 ta stakanga yarim stakandan qaynagan suv solib

1 chisiga yashil rang 4 dona shakar-qand

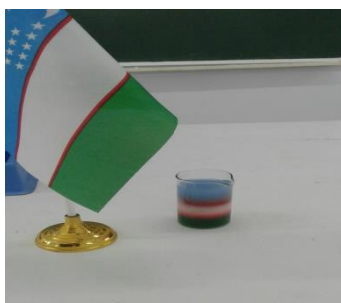
2 chisiga qizil rang 3 dona shakar-qand

3 chisiga oq rang 2 dona shakar-qand

4 chisiga qizil rang 1 dona shakar-qand

5 chisiga ko'k rang shakar –qand solmaysiz

Shu tartibda pipetka yoki shpits bn sekin probirkaga solasiz

2. Yonmas qo'llar

Kerakli asbob va reaktivlar :

Ko'pik hosil qilish uchun idish.

Suv, suyuq sovun, propan gazi to'ldirilgan baloncha purkagich (yoki dezodarent, havo tozalagich, antiseptik ham ishlatish mumkin), gugurt.

Ishning bajarilishi: idishga suv va suyuq sovungan solib ko'pik hosil qilib, ko'pikning ichiga dezodaratndan purkaymiz. Ko'pikdan nam qo'limizga olib gugurt orqali yondiramiz. Ko'pik ichidagi yonuvchi modda yonadi, qo'l esa yonmaydi

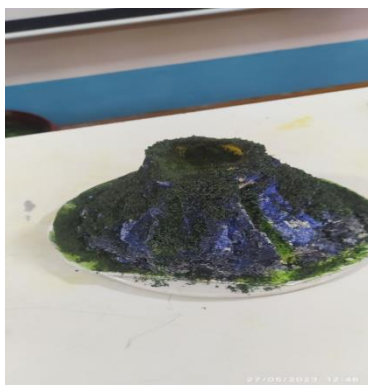

3. Stol ustida vulqon

Kerakli asbob va reaktivlar: gipsdan tayyorlangan “tog”

(metall taglik bo'lishi ham mumkin),gugurt,ammoniy dixromat tuzi.

Ishning bajarilishi:Tuzdan to'dacha qilib olib, gugurtni yondirib tutamiz.Natijada vulqon hosil bo'ladi

4.Pufak hosil qilish

Kerakli asbob va reaktivlar:

Uzun sim, kalava ip, yuzasi katta idish,

Suv, fayri (idish yuvish vositasi),glitserin

Simdan yumaloq shakldagi changak yasang,ushlash uchun ham qulay bo'lsin

.Yumaloq joyiga kalava (jun) ipni o'rang.Yuzasi katta idishga 1 litr suv solib

Ustidan 20 ml glitserin, 20 ml fayri solib chayqating

Ko'pik hosil bo'lgandan so'ng ip o'ralgan yumaloq simni idishga botirasiz va shamol yo'nalishida yurasiz , katta uzilmaydigan pufak hosil bo'ladi.

Bir necha marta takrorlashingiz mumkin.

5.Sharni puflamasdan shishirish

Kerakli asbob va reaktivlar :

Kolba,shar,ichimlik sodasi, sirka kislota

Kolbaga 40 ml sika kislota soling

Sharga ichimlik sodasidan 20 gram soling

Sharni kolba og'ziga joylang va sharni ko'tarib sodani kislota ustiga tushiring ,gaz CO₂ chiqib shar shishadi.Kolba og'zini ushlab turing.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Maktabda kimyo”jurnali 2023-yil 7-son
2. “Qiziqarli kimyo” Avezov R.,Avezov M .2004-yil
- 3 “Qiziqarli kimyo” .A.G.Muftakov 2004-yil